

Όξινοσ – βασικός χαρακτήρας και η Εξουδετέρωση

ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΗ

Γ' Γυμνασίου – εκτέλεση σε ομάδες 3-5 ατόμων

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

1. Οξέα-Βάσεις-άλατα

ΕΠΙΔΙΟΚΩΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο μαθητής (-τρια), θα πρέπει:

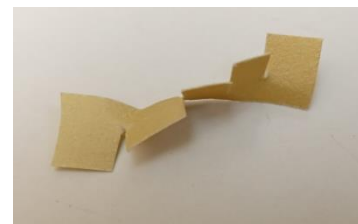
- να αναγνωρίζει τις διαφορές του όξινου και βασικού χαρακτήρα
- να αντιληφθεί πως η κλίμακα pH μας βοηθάει να ανιχνεύσουμε τον όξινο ή βασικό χαρακτήρα ενός διαλύματος μιας ουσίας.
- να αντιληφθεί τη χρησιμότητα των δεικτών
- να κατανοήσει την έννοια της εξουδετέρωσης
- να εξασκηθεί ώστε να εφαρμόζει διερευνητικό τρόπο στην αντιμετώπιση προβλημάτων

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΥΛΙΚΑ

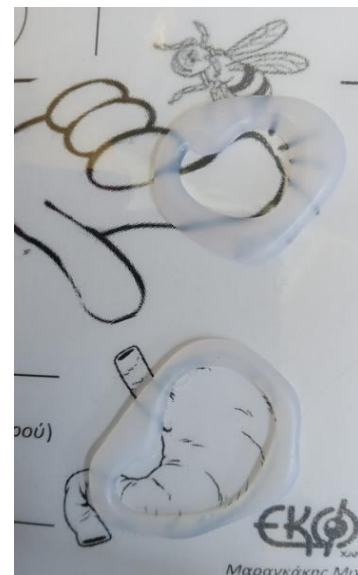
			<i>Παρατηρήσεις</i>
Για όλες τις δραστηριότητες	1	Πλαστικοποιημένη Επιφάνεια Εργασίας	Πάνω σε αυτή θα γίνουν όλα τα πειράματα σε μικροκλίμακα
Δραστηριότητα 1	2	5 διαλύματα (Δ1-Δ5)	Σε όλη την κλίμακα pH
	3	Πεχαμετρικό χαρτί	Σε μικρά κομματάκια *
	4	Μπλε βρωμοθυμόλης	
	5	Κόκκινο λάχανο	
Δραστηριότητα 2	6	Ξίδι	
	7	Ασβεστόνερο	
	8	Λεμόνι ή άρτυμα λεμονιού	
	9	Γάλα μαγνησίας	
	10	Διάλυμα βιταμίνης C	
	11	Κόκκινο λάχανο	Σχετικά πρόσφατα παρασκευασμένο
	12	Σκόνη μαγνησίου	
	13	Μαγειρική σόδα (Όξινο ανθρακικό νάτριο)	

Δραστηριότητα 3 **	14	Διάλυμα HCl	
	15	Μπλε βρωμοθυμόλης	
	16	Διάλυμα NH ₃	

* Το **πεχαμετρικό χαρτί** μήκους 1,0 -1,5 cm δίνεται στην μορφή που φαίνεται στην εικόνα, κομμένο εξαρχής σε 5 μικρά κομμάτια.

** Στη **δραστηριότητα 3**, με τη βοήθεια πιστολιού θερμής σιλικόνης δημιουργούνται πάνω στην πλαστικοποιημένη επιφάνεια, δύο μικρές κυκλικές περιοχές – “αντιδραστήρες” όπου μπορεί να δεχθεί αρκετές σταγόνες αντιδραστηρίων. Εκεί θα γίνει η εξουδετέρωση σε μικροκλίμακα.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Δραστηριότητα 1

Δίνονται 5 διαλύματα (Δ1-Δ5) σε όλη την κλίμακα pH στους μαθητές. Αφού ρίξουν 1 σταγόνα από καθένα στην κατάλληλη θέση:

- Υπολογίζουν το pH με τη βοήθεια πεχαμετρικού χαρτιού. Το pH το γράφουν στην επιφάνεια εργασίας με μαρκαδόρο.
- Παρατηρούν το χρώμα που αποκτούν με 1 σταγόνα μπλε βρωμοθυμόλης και κόκκινο λάχανο

Δραστηριότητα 2

Σε 5 υλικά καθημερινής χρήσης (ξίδι, ασβεστόνερο, λεμόνι, γάλα μαγνησίας, βιταμίνη C)

- Παρατηρούν το χρώμα που αποκτούν με 1 σταγόνα δείκτη **κόκκινο λάχανο**
- Παρατηρούν το εκλυόμενο αέριο υδρογόνο από την επίδραση οξέων σε **μαγνήσιο**.
- Παρατηρούν το εκλυόμενο αέριο διοξείδιο του άνθρακα από την επίδραση οξέων σε **μαγειρική σόδα** (ανθρακικό άλας)

Από τα παραπάνω, χαρακτηρίζουν τα υλικά **ως όξινα ή βασικά** και καταγράφουν στην επιφάνεια εργασίας. Επίσης, μπορούν να εκτιμήσουν προσεγγιστικά και το pH του διαλύματος (π.χ. 3-5).

Δραστηριότητα 3

👉 Σενάριο 3α.

Ας εξουδετερώσουμε το δηλητήριο από τσίμπημα **σφήκας!**

- Οι μαθητές (-τριες) βάζουν "πάνω" στο δάκτυλο **3 σταγόνες διαλ/τος NH_3** (έστω δηλητήριο σφήκας) και στη συνέχεια 1 σταγόνα **μπλε βρωμοθυμόλης**
- Με βάση τον χαρακτήρα του δηλητηρίου (όξινο ή βασικό), **επιλέγουν** την κατάλληλη ουσία (1-5) από δραστηριότητα 2 για να το εξουδετερώσουν
- **Εξουδετερώνουν** το δηλητήριο προσθέτοντας σταδιακά την ουσία που επέλεξαν και αναδεύοντας με οδοντογλυφίδα έως ότου συμβεί χρωματική αλλαγή

👉 Σενάριο 3β.

Ας εξουδετερώσουμε την καούρα του στομαχιού μας!

- Οι μαθητές (-τριες) βάζουν "μέσα" στο στομάχι, **3 σταγόνες διαλ/τος HCl** (στομάχι: υπερέκκριση γαστρικού υγρού) και στη συνέχεια 1 σταγόνα **μπλε βρωμοθυμόλης**
- Με βάση τον χαρακτήρα του γαστρικού υγρού (όξινο ή βασικό), **επιλέγουν** την κατάλληλη ουσία (1-5) από δραστηριότητα 2 ώστε να το εξουδετερώσουν.
- **Εξουδετερώνουν** το δηλητήριο προσθέτοντας σταδιακά την ουσία που επέλεξαν και αναδεύοντας με οδοντογλυφίδα έως ότου συμβεί χρωματική αλλαγή.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η δραστηριότητα, μπορεί επίσης να εκτελεστεί με παράλληλη συνύπαρξη ενός tablet ανά ομάδα όπου θα εκτελείται μια [διαδραστική εφαρμογή](#) της πλατφόρμας H5P (e-me content).

<https://tinyurl.com/4sk693ae>

Στην εφαρμογή αυτή στους μαθητές (-τριες), δίνονται:

- βασικά σημεία της **θεωρίας**
- **οδηγίες** για την εργαστηριακή άσκηση.
- **quiz** όπου μόνο η σωστή απάντηση θα ξεκλειδώσει το επόμενο βήμα.
- **quiz** για την ανατροφοδότηση τους (μπορεί να υπάρξει και βαθμολόγηση)

Όξινος-βασικός χαρακτήρας & η Εξουδετέρωση

Γ' Γυμνασίου

➔ 1 σταγόνα από κάθε διάλυμα (Δ1-Δ5)

Δραστηριότητα 1	Δ1	Δ2	Δ3	Δ4	Δ5
1) Πεχαμετρικό χαρτί Σημειώστε το pH με μαρκαδόρο	pH = 1	pH = 4	pH = ...	pH = 10	pH = 14
ΔΕΙΚΤΕΣ	2) Μπλε βρωμοθυμόλης 1 σταγόνα				
	3) Κόκκινο λάχανο 1 σταγόνα				

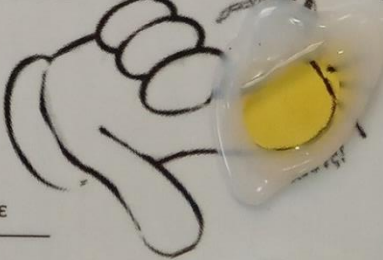
Δραστηριότητα 2 ΥΛΙΚΟ	1 σταγόνα κόκκινο λάχανο	Σκόνη Mg	Σκόνη μαγειρικής σόδας (ανθρακικό αλάτι)	Γράψτε με μαρκαδόρο...	
				Βασικό (B) ή όξινο (O)	pH προσεγγισ
1) Ξίδι: 2 σταγόνες				O	
2) ασβεστόνερο 2 σταγόνες				B	
3) λεμόνι: 2 σταγόνες				O	
4) γάλα μαγνησίας 1 σταγόνα				B	
5) βιταμίνη C: 4 σταγόνες				O	

Δραστηριότητα 3 και η εξουδετέρωση...

3α. Ας εξουδετερώσουμε το δηλητήριο από τσίμπημα σφήκας!

Βάλτε πάνω στο δάκτυλο:

- 3 σταγόνες διαλ/τος NH_3 (έστω δηλητήριο σφήκας)
- 1 σταγόνα μπλε βρωμοθυμόλης
- Επιλέξτε την κατάλληλη ουσία (1-5) και εξουδετερώστε

3β. Ας εξουδετερώσουμε την καούρα του στομαχιού μας!

Βάλτε "μέσα" στο στομάχι:

- 3 σταγόνες διαλ/τος HCl (στομάχι: υπερέκκριση γαστρικού υγρού)
- 1 σταγόνα μπλε βρωμοθυμόλης
- Επιλέξτε την κατάλληλη ουσία (1-5) και εξουδετερώστε

Πλαστικοποιημένη Επιφάνεια Εργασίας, μετά από την εκτέλεση του πειράματος από ομάδα μαθητών